

BIBLIOTEK

3874

0307 002 4832

152281

B9478

BIBLIOTHEQUE

"Groote overstrooming van 26.1.1682"

Verhaal ontleend aan den " Hol-
lantsen Mercurius van het jaar 1683

uit " Annales de la Soc. d'émula-
tion de Bruges - 1932 vol.75 p.168

Eenen goeden ende experten metsenare is Onraedt tot Polynchove welkers fideliteyt my bekend is, hy werkt altydt voor de abdien van Loo en Eversam, den heer prelat van Eversam heeft my den selven gerecommandeert.

De moeder en Alexandre syn seer welvaerende, indien uwe hooghe affairesns permitteerden komt besoeckt die gasten.

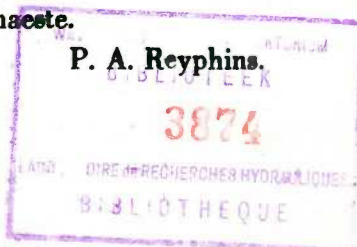
Indien het aengenaem is UE soude konnen onder den seghel vanden bisschop stellen; « Wy dheer Benedictus Josephus Reyphins als hoir feodal ende patroon der cappelle van Isenberghe, gesien de voorenstaende propositien van accomodemente benevens de approbatie ende agreatie van syne Hooghweerdigheyt den Bisschop van Ipse om beter gedaen dan gelaeten, declareren insgelyk de geseyde propositien te aenveerden, goet te keuren ende te alloueren volghens hunne forme ende inhoud, behoudens door prochianen van Isenberghe gratis toehaelende alle de materialen noodigh ende dienstigh tot maeken het nieuw huys in desen geroert. »

Emmers alsnaer geliefte, in alle haeste.

Cher frère.

Roesbrugge 9 Oust 1777.

Op papier.

Groote overstrooming van 26 Januari 1682.

Het volgende verhaal is onveranderd ontleend aan den « Hollantsen Mercurius » van het jaar 1683.

De winter zette zich vry zacht in, soo dat 'er weynigh of geen Vorst was, doch sulckx belette echter niet, dat de Winden haer rigeur betoonden; want de Noord-Noord-Weste Windt, op Maendagh den 26 January deses Jaers seer fel op-blazende, dreef het Zee-Water tegens de Dijcken van de Zeeuwse Eylanden en de Vlaemsse Kusten op, soo dat het solve niet alleen over gemelde Dijcken liep, maer oock door de groote kracht deser Wint verscheyde stucken daer van wegh nam, en aen andere groote Gaten maeckte, waer door daer omtrent alles onder Water gezet, en veel Goederen bedorven, en weg gedreven wierden. Het Eylant van Walcheren leed in dese gelegentheyt een seer groote aenstoot, alsoo het Water tot Vlissingen door de Rammekenspoort met een groote vaert quam in-storten, en het lage eyn-

de van die Stadt onder Water zette, in welke gelegentheit veel Luyden naulijckx tijd hadden, om haer leven te bergen, want het Water stont op sommige Plaetsen tot aen de Luyven van de Huysen; veele salveerden zig echter met Boten; en wil men, dat met het vallen van 't Water, een seeckere Boot op de Luyffel van een Huys is blyven staen: De Molen by 't Princen-Huys schockte heen en weer, soo dat die op een zijde geraeckte: Een stuck Muurs, by seeckere Plaets, de Logenaer genaemt, waer op eenigh Geschut stond, storte over: De Kercken waren van 't woeden van dit Element mede niet bevrijt, want in de Oude-Kerck nam het de Stoelen en Bancken weg, en stortede aldaer oock eenige Graven in, soo dat verscheyde Dood-kisten wegh dreven. Tot Middellburgh liep het Water oock in meenigte Kelders, en bedorf aldaer veele Koopmanschappen; maer 't meeste gevaer, dat dit Eylandt over 't hooft hing, was 't door-breecken van den West-Cappelsen Dijck, welke men door sijn dickte en sterckte geoordeelt soude hebben, dat niet alleen 't geweld der Zee-baren, maer oock 't fel bruyssen der Storm-winden, soude door-staen hebben; maer het bleek, dat de Menschelijke vernuftigheyt tegens de Goddelijcke schicking hier niets vermocht, want dien Dijck brack aen de Zuyd-zijde van West-Cappel, alwaer een laegte in den Duyn, ten eynde van dese Dijck, was, door, en maeckte een Gat van omtrent 20 Roeden breed, sonder dat de Regeeringe van Walcheren, als meenende, dat gem. Dijck geen noot hadde, daer iets van vermoede; sulckx veroorsaecte ten eersten een groot geschrey en alarm onder de Inwoonders, wyl zij zig verloren achteden; maer gelijk het gemeenlijk gaet, als men siet, dat het gevaer algemeen is, dat yder zig tracht te redden, soo was het hier mede, alsoo aenstonts allerhande hulp-middelen door meer-gemelde Regeeringe van Walcheren derwaerts geordonneert wierden, om dit Gat te stoppen; men begon dan op Wagens veele Sparren, Deelen, Zeylen, Peper-sacken, Rijs, en andere Materialen, derwaerts te brengen, waer mede men een Barm trachte te maecken, om de Duynen weder aen malkander te hechten, doch also de Vloet op nieuws aenquam, eer die voltoyt was, schockte het Zee-water weder daer in, en wiert oock van noch een Vloet gevolgt, eer men een toe-damminge, als de naeste raet, om het Water buyten te houden, konde maecken; men arbeide aen dese toe-damminge met sulcken yver, dat die wel stant hield, maer 't Water, noch in sijn volle kracht, quam met de vierde Vloet

sodanig tegens den Zuydwaertsten Duyn aenstorten, dat het een groote en hooge Duyn wegh nam, en een tamelijcke diepte in 't Zant maeckte; evenwel viel men strackx weder aen 't werck, om dit Gat te stoppen, so dat het selve al toegedamt was, eer dat het Water van de vijfde Vloet sijn poging deed, om daer door te breecken; en was sulckx oock met sodanigen succes, dat het Water buyten gehouden, en 't voorn. Eylandt Walcheren doen buyten gevaer was; alleen waren sommige na-gelegene Stucken Lants onder gevloeyt. In Zuyd-Bevelant, zijnde mede een van de Zeeuwse Eylanden, en waer in de Stad Goes legh, is het Water oock over de Dijken met een groot geweld gekomen, en heeft daer in het Dorp Valckenis by-na alle de Huysen geraseert; Weert en Crabbendijck stonden gelijk een Zee, en tot Tolsend en Nieuland, alsmede in andere Polders, liep het Water tot aen de Solders van de Huysen: 't Dient niet vergeten alhier een seecker voorval in te lassen, 't welck in de Polders van Tolsend is geschiedt, namentlijk, dat seeckere Huysvader, soeckende met sijn outste Kindt, 't welck hem als een Klits aen sijn lijf hong, het geweld van het Water te ontvluchten, soo haest van dit woedend Element wierd overvallen, dat hy 't selve, wilde hy zig bergen, van sijn Lijf most schudden, ten proy van 't Water overgeven, en voor sijn oogen sien verdrincken; terwijl sijn zwangere Vrouw en sijn jongste Kindt, nevens eenige Geburen, die op de Solder van 't Huys gevluht waren, met het gemelde Huys om-ver storten, en alle verdroncken. In Noord-Bevelant, en 't Lant van ter Tholen, was 't Water mede ingeborsten, en by-na 't gantse Landt van Schouwen, daer Zierickzee in legt, onder Water geraeckt; voor de selve Stadt braecken de twee Haven-Dijcken door, soo dat aenstonts een Polder van 17000 Gemeten Lands onder water geraeckte. Tot Brouwers-Haven spoelden twee Bruggen binnen die Plaets wegh; en liepen vorder noch onder Water de Polders Brunisse, Oosterlandt, St. Jans-Land, de Sas-Polder, Bettewaerde, 't Zuyder-Nieuw-Landt en de Zuyd-hoeck, waer door geen kleyne schade geschiede; gelijk sulckx uyt de volgende Lijst van de onder-gelopene Polders, welcke geheel correct is, nader gesien sal kunnen werden:

Lijst van de ondergelopene Landen en Polders.

In Zuyd-Bevelandt.

Sturmezand, Buren- of Schaeps-Polder, Meulen-Polder,

Out Tolsende, Nieu Tolsende, Nieuw Lande, 3 Polders in Crabbendijck, d'Oost-Polder aldaer, Valckenisse en Waerde, Boone-Polder en Ruyg-Polder, Suyd-Polder van Baerlandt, Everinge, Water-vliets-Polder, d'Oost-Polder van den Heer Arents-Kercke, Leeuwerck, of Calis-Polder, Nieuwer-Kercke, Nieuw St. Joos-Landt.

De Dijken van de Breewatering en Goese-Polder zijn ongemeen beschadigt, maer echter het Land is behouden en droog gebleven.

In Noort-Bevelant.

Wissen-Kercke bedijkt Anno 1652, en is den Dijck tegen het Bocke-gat bedroefdelyck doorgebroken.

's Gravenhoek en de Laye-plate Polder, d'Inlaegh, Ouweleck, Catzen-Polder, Campens-Nieuwland, Nieuw 's Gravenhoecks-Polder, Alteklyen, by Catz, is onder Water gelopen, doch van self door de Sluys weder droog geworden, en den Dijck geheel gebleven.

Den Dijck van het Out Noort-Bevelant (daer de Dorpen Colijnsplate en Catz in leggen) is wel op duysent plaetsen overstroomt; doch is (God zy dank) met Seylen, Rijs, ec. noch behouden.

In Wolphaersdijck.

Wester- of Nieu-Landse Polder.

Den Dijck van het Oude Landt is seer geschonden, ja op verscheyde plaetsen genoegsaem door geweest, dan door Gods genade noch behouden.

In Walcheren.

Is een kleyne Polder by den Haeck ingelopen, en 't gantsche Eyland is aen de Suyd-zyde van West-Cappel door een laegte in den Duyn, alwaer den Dijck eyndigt, genoegsaem doorgebroken geweest, doch is door alle mogelijke vlijt met Rijs als anders noch behouden.

In 't Land van Ter Tholen.

De Polder van de 1500 Gemeten, Schakerloo, Rasernye, Deurloo, den Broeck, 't Rooland, Vryberge, Out Vossemaer, Nieu Vossemaer, met de Landen van de Heninge en de Heere-

Polder, Philippi-land, Susanna-Polder, aen 't St. Anna-Landt, Steenbergen aen Alteren, de Beyemoer.

In 't Land van Zierickzee.

't Land van Schouwen op twee plaetsen bedroefdelyk doorgebroken, als aen d'Oost-zyde, by de Lever-huysen, tegen over Kaesje Wateren, en aen de Noordt-zyde, dicht onder Brouwers-haven, en voorts alle de Polders, die om Schouwen en Brouwershaven leggen, zijn ingelopen.

Heer Jans-Landt, 't Ooster-Land, en alle annexe Polders, Bettewaerde met alle de Polders: Als oock Duyvelandt en alle d'omleggende Landen zijn ingelopen. Soo dat by-na de drie vierde Parten van het gantsche Land van Zierickzee door dese vloedt zijn onder Water gelopen.

Dicht by het Oosters-Hoofd is een seer sware Bresse, die by-na niet en is te herstellen, en die noch dagelijckx vergroot, waer aen by-na het behoud van gants Zierickzee hangt.

Bommenede en Bloys, nevens alle de Polders omtrent Dijk-water, tot Schudde-beurs toe, zijn onder-gelopen, behorende onder Hollant.

De ellende, wegens het verdrincken van Menschen en Beesten in dit geval, is onbeschrijfelyk; doch het was Zeelandt niet alleen, die dese straf gevoelde, maer oock een gedeelte van Hollandt; Rotterdam leed buyten Dijkx mede veel schade van 't hooge Water, en wierden aldaer in de Kelders veele Koopmanschappen bedorven; den Briel ging niet vry, en omtrent Dordrecht stont het als blanck van Water; Willemstad leed mede eenige schade, en in 't Eylandt Ooltgens-plate vloeyden de volgende Polders onder.

Onder-gevloeyde Polders in 't Eylandt Ooltgens-Plate.

't Oude Landt, de Galanthe, Den Bommel, de Noordt-Polder, de Wey-Polder, Kleine Polder, Kruys-Polder, Moolen-Polder, den Uytslag van den Bommel, het besomerdijckte Rietvelt.

Na de Brabantse kant, omtrent Antwerpen, drong het Water mede sterck aen, doch den Austruweelsen Dijk, hoewel het Water op verscheyde plaetsen daer over liep, en wel 6 Voeten van de Kruyn van gemelde Dijk weg genomen had, is nog blijven staen; de Polders stonden echter meest onder Water; de quaetste invallen waren aen 't schaepen- en

May Maertens-Gat, niet verre van Wilmerdonck, doch de Breucken aldaer wierden noch met grooten yver en geweld tegen gehouden en gestopt. Men verhaelt een wonderlijk voorval, dat omtrent het stoppen van dese Breucken geschiedt soude zijn, namentlijk, dat, als de gene, die daer aen werckten, (als moettende het slaen van 't Water meest met haer Ruggen afweeren), moede waren, en, door manquement van eten en drincken flaeuhertigh zijnde, daer uyt meenden te scheyden, iemant van dese Werckers iets op het Water na hem toe sag drijven, en 't selve op-viste; dit was een Steene Bouteille, die wel toegestopt was, en waer in omtrent drie Pinten Brandewijn waren, en vermits de selve noch niet half vol was, had die gemakkelijk kunnen drijven; met dese Dranck haer hart weder gesterckt hebbende, togen zy op nieu aen 't Werck, soo dat zy dien Dijck tegens 't gewolt van 't Water t'eenemael daer door bewaerden en verdere ongemacken voor quamen. Over den Dijck van Ferdinandus-Polder, en den Houwer, onder de Vesten van Antwerpen, was het Water mede over gekomen, doch deed aldaer weynig schade. Den Dijck van Borderen, daer onder de Polders van Borderen, Ettenhoeven, Muysbroeck, Ekeren en Wilmerdonck, was met twee Grondt-Gaten door-gebroocken, waer door aldaer veel Lants onder liep. De Couwesteynsse Dijck, daer onder de Polders van Lillo, Stabroeck, Santvliet en Beerendrecht, brack tusschen de Cruys-Schans en Borderssen-Dijck door, gelijk oock de Dijck van Ossendrecht, en geschieden in die gelegentheyt groote schade aen het Fort Frederik-Hendrick. De Polder van Hoboken, aen de Zuyd-zyde van Antwerpen, liep onder, gelijk oock veele Landen na de kant van Lier en Mechelen. In de Dijck van Ruysbroeck, by Willebroeck, is mede een groot Gat gekomen, doch 't selve sette echter niet veel Landen onder Water. De Polder van Borgerwaert, met de Dorpen Swijndrecht, Melsen en Beveren, geraeckten van gelijcken onder Water; mitsgaders en Polders van Bafel, Rupelmonde, en het meeste gedeelte van 't Landt van Waes; en de Polders van Callo, Kieldrecht, van den Doel, St. Anna, Ketenisse, en het Luys, braecken mede door, zoo dat in dat Gewest een groote ellende is geweest en veel Menschen en Beesten zijn verdroncken; oock heeft men verscheyde Luyden, die met Neusdoecken als andersints Zeyn deeden, met Schepen en Booten van Huysen en Boomen, die rondom in het Water stonden, gehaelt. Omtrent Hulst, Axel, der Neusen, 's Sas van Gent, en Sluys in Vlaenderen, was

alles ondergelopen, tot Brugge en Oostende toe; en brack oock een seeckere Dijck omtrent het Sas van Gent, die men den Tragel noemde, door: De volgende lijst sal de Polders, die aldaer ondervloeyden, aenwijzen.

Lijst van Sluys, Lapschuere, Axel, Hulst en Lillo.

Sluys in Vlaenderen: Elizabeths Polder, Barbaraas Polder, Nieuw-Vliedt, Grootte St. Anna Polder, Kleyne St. Anna Polder, De Tien Hondert, Swarte Polder, Groot Wilpen, Kleyn Wilpen, Sand Polder, Cornelia Polder, Oud Breesande, Nieuw Breezande, Hendrickx Polder, Van Nispen Polder De Polder Benoorden, De Polder Bewesten-reede, Maurits Polder, Clara Polder.

Geheel Lapschuere: Middelburg in Vlaenderen, met al de omleggende Polders.

St. Anna, tusschen het groot en kleyn Pas, tot voor de Poorten van Brugge in Vlaenderen.

Axel en Neusen: Saendijcke, St. Lippens Polder, Noord Polder van Neusen, Triniteit, Grootte en kleyne Soute, Anna Polder, Vlooswijck, Sluys Polder, Willems-Kercke Polder, Loven Polder, Nieuw Westen-rijck, Goesche Polder, Put Polder, Egelantier, Noord Polder van Axel, Vischers Polder, Capelle Polder.

By Hulst: De Polder van Namen, Kruys Polder, Ossins, Kloosterzande, Oude en Nieuwe Grauwe, Lanswierde, Hage Polder, Nevens noch eenige and're Polderkens, St. Jans Steene, Klijnge Polder, Oud en Nieuw Kieldrecht, Konings Polder, Saftijnge, St. Anna Polder, Callo, Ketenis, De Paerde-Schoore, Melsen Polder, Borger Weert, Austruweel, Nevens noch veele onbekende Polders.

By Lillo: De Polder by Lillo, Het Noordlandt, De Oude en Nieuwe Doel, Tluys, Paerde Schor, Klooster Sande, De Polder van Namen, Stabroeck.

In dit overlopen der Wateren zijn veele Menschen gesnevelt, en een onbeschrijfelijk getal Beesten, also de meeste Menschen genoeg te doen hadden, om haer eygen Lijf te bergen, en zich niet konden bemoeyen, om iets mede te nemen. De Steden Brugge, Oostende, en Nieuport, wierden ter selfder tijdt door 't hooge Water mede aengetast, maer het en deede daer geen andere schade, als dat de Landen rontsom daer onder vloeyden, welke by de Somer weder sonder hinder droog geraeckten. Tot Ceulen, Franckfort, Hamburg, Bre-

men, en andere Plaetsen, heeft men ter selver tijdt oock seer hoog Water gehad, waer door verscheyde Kelders met Koopmanschappen onder vloeyden, maer anders heeft men geen bysondere schade geleden.

Gelijck door het onderlopen van het Water veel Dycken door-gebroocken of schadeloos geraeckt waren, soo hebben de voornaemste Geinteresseerde van de Landen, die onder-geloeyt waren, soo haest als het Water weder afgelopen was, gem. Dijcken doen repareren, en is sulcks oock soo wel geluckt, dat de meeste met de Somer weder in goede stant zijn geraeckt, om by harde Windt de Landen aldaer voor het Water te bevrijden: Doch wegens de Tragel, zijnde een soort van een Dijck, en by 't Sas van Gent door-gebroocken was, is eenig dispuyt tusschen haer Hoogh Mog: alsoo 't Sas onder de Generaliteyt behoort, en de Stadt Gent geweest, als sustinerende yder, dat den anderen gemelde Tragel op zijn kosten weder most laten hermaken; maer alsoo hoog-gemelde haer Hoogh Mog: met veele redenen oordeelden, dat het die van Gent voornoemt toe-quam, om sulcx te doen, zijn daer over met den Spaenssen Envoyé Monss. de Fuen Mayor, en eenige Gedeputeerden, die de Stad Gent gecommitteert hadde, in den Hage verscheyde Conferentien gehouden; en sal men yders gepretendeert Recht best uyt de navolgende Resolutie, die haer Hoogh Mog: den 10 Juny van dit jaer daer over namen, kunnen sien.

Veneris den 10 Juny 1682.

De Heeren Schimmelpenningh, (1) van den Oye, en andere haer Hoogh Mog: Gedeputeerdens tot de Saecken van Vlaenderen, hebben, nevens eenige Heeren Gecommitteerden uyt den Raedt van Staten, mitsgaders met den Commissaris Hulst, het aenbrengen van de alhier aenwesende Heeren Cecommitteerden van de Stad van Gent gehoort, daer over met de selve, als mede met Don Balthazar de Fuen Mayor, Extraordinaris Envoyé van den Koningh van Spangien, gecconfereert, en ter Vergaderinge gerapporteert, dat in de voorsz. Conferentien ten wederzyden waren gealligeert de volgende Positiven.

(1) Deze komma behoort te vervallen. De naam is Schimmelpenninck van der Oye. (v. U).

Positiven van de Heeren Gedeputeerden van Gent.

I.

Dat door 't cederen van de Souverainiteyt met eenen aen haer Hoog Mog: is overgedragen de Propieteyt.

II.

Dat haer Hoog Mog: zijn geweest in possessie van te percipieren alle de Genotten, selfs de Chijnsen op de landen en Huysen.

III.

Dat de doorbraecke is geoccasionneert door 't removeren van St. Antonius-dijck, ende dat derhalven haer Hoog Mog: verobligeert zijn, die schade te repareren.

Contra-Positiven in name ende van wegen haer Hoog Mog.

Dat op den 26 Mey 1547 by Keyser Karel, in qualiteyt als Grave van Vlaenderen, aen de Stad van Gent, op der selver versoeck, ende insonderheyt tot haren profijte, is verleent Octroy, omme te mogen graven een Vaert tot sekeren Landdijck, met Authorisatie, omme, tot verval van de onkosten, gedurende den tijdt van... (1) Jaren te mogen ontfangen eenige Imposten tot laste van de Koopmanschappen, mitsgaders van de Schepen en Schuyten, de voorsz. Vaert hanterende, boven ende behalven het profijt van de Visscherye voor altijd, onder seeckere Recognitie-Chijns.

Dat naderhant, ter plaetse ofte buyten de voorsz. Dijck, gemaect is het Sas van Gent, en vervolgens het selve geforificeert.

Dat het voorsz. Sas door de Macht van Wapenen der Vereenigde Nederlanden is geoccupeert, ende by Tractaet van Vrede gecedeert, ende sulckx aen haer Hoog Mog: overgegaen alle het Recht, 't geene den Koningh daer in ende omme heeft gecompeteert.

Dat by 't Accoort van Limijtscheydinge in Vlaenderen onder allen is verdragen, dat de separatie van de Souverainiteyt geen prejuditie soude geven aen de Heeren Vasallen, de welcke door de selve van Meesters quamen te veranderen, maer dat die ten wederzyden by hare Rechten souden wer-

(1) Niet ingevuld. (v. U.)

den gemainteneert, ingevolgen van hare Titulen, Documenten ende Possessien.

Dat dienvolgende die van Gent, ten opsichte van de ge-octroyeerde Vaert, moeten werden geconsidereert te hebben gelijke Relatie tot haer Hoog Mog: binnen de Limiten van der selver Souverainiteyt, als haer Ed: daer bevorens gehad hebben tot den Koningh alleen.

Ende dat, gelijk den Koningh niet verstaen kan werden geobligeert te zijn, uyt den hoofde van des selfs Souverainiteyt, tot het onderhouden ofte reparatie van den Tragel, haer Hoog Mog: insgelijckx daer toe in het minste niet en zijn verplicht.

II.

Dat die van Gent, tot op den dagh van heden, altijd zijn geweest in paisible possessie van te genieten het effect van 't Octroy, aen haer verleent, ende namentlijk ten opsichte van de Gabellen op de Schepen, de voorsz. Vaert hanterende, als mede ten reguarde van de Visscherey ende Grafinge.

Dat daer tegens by die van Gent voorgemelt zijn gesupporteert, selfs onder het ressort van haer Hoog Mog:, alle de onkosten van reparatie, oock soo wanneer eenige breuck daer in was gevallen.

Dat aen d'andere zyde haer Hoog Mog: in 't minste geen Gabellen hebben gepercepieert, ofte ontfangen eenigh Recht op de voorsz. Vaert, contrarie ofte in prejuditie van 't meer-gemelde Octroy.

Dat insgelijckx door Authoriteyt van haer Hoog Mog: noyt aengematigt is geweest eenig Recht tot de Visserye ofte Grafinge in of langs de gem. Vaert.

Dat mede in Name ende van wegen haer Hoog Mog: selfs onder haer ressort, noyt eenig onderhoud ofte reparatie aen den Tragel is gedaen.

Dat, ingevalle gesustineert mochte werden het opkomen van de Gabellen zedert eenige tijt te zijn vermindert, sulckx in geenen deelen geïmputeert kan werden aen haer Hoog Mog:, welckers Recht van Souverainiteyt gefondeert is op incontestable Titulen van Oorlogh, Tractaet van Vrede, ende nader Conventie, maer soude dienaengaende addressse moeten gedaen werden aen den Koningh van Spangien.

Dat de Chijnsen op de Landeryen, gelegen langs den Tragel, niet zijn ontfangen door den Ontfanger van wegen haar

Hoog Mog:, maer altijdt betaelt aen de Heeren Schepenen van de Keure binnen Gent, ofte wel hun Geauthoriseerden.

III.

Dat den Dijck van St. Anthonius is door-gesteecken in den jaere 1678., geduerende den Oorlogh, ten beste en tot securiteyt van wederzyds Staten, omme de vordere invasie van den gemeenen Vyandt, zoo veel als mogelijk was, te beletten.

Dat den voorn. Dijck daer bevoorens is gelegd veel jaren naer 't maken van den Tragel, in quaestie; ende dat mitsdien, met het door-steecken van deselve, die van Gent, ter reguarde van den Tragel, van geen erger Conditie zijn geworden, als die waren originelijck ten tijde, doen deselve by Octroy wierden gecharcheert met de Reparatiën van dien, insonderheyt geconsidereert, dat, alvoreen 't oecupeeren van 't Sas van Gent, den Graef Jans-dijck was door-gesteecken.

Dat met geen fundament gesustineert kan werden, de Breucken in de meergemelde Tragel gecauseert te zijn door haar Hoogh Mog:, immers met geen apparentie van redenen beweert, dat de schade als een *damnum injuria datum* soude moeten gerepareert werden by haar Hoogh Mog; ende hebben daer neffens mede overgelevert het Verbael, gehouden by den gem. Commissaris Hulst, in de Conferentien tot Gent; dat de Heeren Gedeputeerden van sijn Koninckl. Majesteyt, ende hunne Geadjungeerde, uyt de Heeren van de Keure van de Stadt van Gent, met de Stucken daer toe specterende, mitsgaders de Poincten van Consideratie, resulterende uyt het rapport, by den Commissaris Hulst gedaen.

Waer op gedelibereert zijnde, is goet gevonden ende verstaen, dat de gemelde Gedeputeerden van de Stadt van Gent tot antwoordt sal werden toegevoegt, ende Schepenen van de Keure van de Stadt Gent aengeschreven, dat hare Hoogh Mog., om redenen in de voorsz. Positiven, in de naem ende van wegen haar Hoogh Mog. geallegueert, seeckerlijck verwachten, dat de gem. Schepenen van de Keure der Stadt Gent, ten spoedigsten (sonder verder tijdt-versuym) de noodige Ordres sullen stellen, ende soodanige voorsieninge doen, ten eynde de schade ende Gaten van den Tragel van de Gentse Vaert tot hare kosten mogen werden gerepareert, sonder des te doen langer in gebreecke te blijven, op dat hare Hoogh Mog., by onverhoopte ontstentnisse van dien, niet en werden genecessiteert daer tegens soodanige voorsie-

ninge te doen, als deselve, tot securiteyt van het Sas van Gent, met den gevolge ende aenkleven van dien, sullen vinden te behooren: ende werden gem. Heeren Gecommitteerden uyt den gm. Raedt van Staten mitsdesen versocht ende gecommiteert, om, van 't geene voorsz. is, kennisse ende communicatie te geven aen sijn Hoogheyt den Heere Prince van Orangie, ende met deselve te overleggen, door wat wegen ende middelen de gem. Schepenen van de Keure van Gent, by onverwachte naerkominge van 't geen voorsz. is, best ende bequaemst daer toe souden kunnen werden geobligeert, ende daer van alhier ter Vergaderinge rapport te doen.

En was geteykent

W. DE NASSAU,

Accordeert met 't voorsz. Register,

H. FAGEL.

Het verder verloop van deze zaak heb ik in den « *Hollandischen Mercurius* » van volgende jaren niet ontdekt.

Dit Jaarboek, het oudste in de Noordelijke Nederlanden, verscheen in 1651 bij Pieter Casteleyn, stadsdrukker, op de Markt, te Haarlem. Het behandelde de gebeurtenissen in ons land, en « het christenryck », voorgevallen in het jaar 1650. De redactie blijkt in zeer bekwame handen geweest te zijn. Voor de historie, niet alleen van de Noordelijke Nederlanden, is het een ware schatkamer. Latere deelen verhaalden, zooals de titel aangeeft « Saken van staet en oorlog, die in en omtrent de Vereenigde Nederlanden, en elders in Europa, in het Jaer, voorafgaande aan de uitgave, zijn geschiet ».

Wat ik hierboven mededeelde, komt voort in het drie en dertigste deel, blz. 2 — 11, « tot Haerlem, Gedruckt by Abraham Casteleyn, Stads-Drucker, op de Markt, in de Blye Druck, Anno 1683 ».

Abraham Casteleyn was de zoon van Pieter.

Haarlem, Mei 1931.

J. D. H. VAN UDEN.